

REDACȚIA

Arad, Deal Ferezoș-utoza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10
pe 1/4 an 5
pe o lună 2
N-rii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferezoș-utoza nr. 20

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508

Scrisori neofrancoate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Intoleranță și ignoranță.

Causa celor mai mari neînțelegeri și certuri dintre Români și Unguri este nu numai firea intempestivă a acestora din urmă, dar mai ales lipsa lor de orientare în afaceri ce privesc neața noastră culturală și politică. Nu cunosc adică nici instituțiile nici oamenii nostri. De aceea apar în foi articole pe care dacă nu te-ai ști de cele mai multe ori efluxul absolutei neorientări, ai fi tentat a crede, că fie-care ziarist maghiar ne este un dușman jurat pe moarte și viață.

Astfel ca să nu mergem mai departe, să ne oprim asupra celor scrise de presa maghiară din incidentul instalării Episcopului Aradului.

„Arad és Vidéke”, organ guvernamental, scria în ajunul instalării următoarele privitoare la viitoarea atitudine a P. Sfinției Sale Episcopului I. I. Papp:

Doar ict colo se exprimă îngrijirea: oare fi-va destul de tare noul episcop să se stie absolva de influența predecesorului său neîntărit...

Incontestabil că șirele aceste sunt inspirate de ura ce mai marii dela comitat au față de vicarul Mangra, cărui în prima linie îi revine meritul de a fi fost pedecă să nu ni-se pună episcop pe cine noi nu-lubim și detestăm. Este însă și multă nepricepere la mijloc.

Cum își inchipuesc adică ziaristii maghiari activitatea unui episcop român și îndeosebi relațiunile lui cu sjetnicii săi? Că vine sjetnicul des de dimineața să-l influențeze, spunându-i una și alta la ureche? Dar afacerile diecesane, chiar cele mai puțin importante, se resolvă în Consistor și Sinod și nu un vechiu biserican, cum e actualul episcop, ar fi capabil să respingă o idee ori hotărâre primită de majoritatea corpurilor cu cari împreună este

chemat a governa numai pentru că predecesorul său neîntărit ar sprigini și el acea idee.

Dacă și-ar fi dat seama de constituționalismul bisericii gr.-or. române, publicistul maghiar n'ar fi scris rindurile de mai sus, cari sunt și o insinuare perversă și o ofensă la adresa Episcopului Aradului.

Și ce au scris zărele maghiare despre banchetul dela Curtea Episcopască? S'au supărat că P. S. Sa a vorbit românește! Dar cum sună legea? Că un Român ajungând episcop, n'ar mai fi având dreptul nici chiar în casa sa să vorbească românește? Dar tocmai pentru-că este cel mai mare peste noi și pentru-că are poziție de drept comun în stat, prelatul român, ori-cine ar fi el, e dator în primul rind să caute a scoate în relief drepturile limbii sale materne. Și mai ales atunci când se instalează, socotim că prelatul român are să asculte bătăile inimilor credincioșilor săi, ear nu să întrebe ori să se gândească la ceea-ce-i-ar plăcea ori displăcea jurnalistului maghiar.

Noi legi avem, positive și naturale, cari regulează viața publică în biserică și școală și în societatea românească întreagă. Prelații nostri cari vor să poată lucra în tignă și au ca ideal înălțarea poporului, desigur că după-acesie legi se vor purta, ear nu vor căuta grația ziaristilor maghiari cari pe d'o parte sunt șovinisti, pe de altă parte — când discută afaceri românești — foarte ignoranți.

Presa din Germania despre șovinismul maghiar.

Și străinătatea tot mai mult începe a-l cunoaște pe Maghiarii nostri. Știe deja cât plătește vestita libertate și egalitate, de care se bucură la noi naționalitățile. În numărul din urmă al marelui

reviste din Berlin „Preussische Jahrbücher” profesorul universitar Wilhelm Dibelius publică un studiu interesant despre soartea Sașilor din Ungaria. Estragem din articolul asta următoarele:

„În urmă apoi — și asta o înțeleg și mulți dintre maghiarii mai cumpetați, fără să aibă însă curajul să pășiască în contra terorismului șovinistilor — politica de apăsare primejduiește și poziția politică a Ungariei. În naționalități doarime o mare putere de rezistență, care ce-i drept nu e încă primejduioasă pentru stat, dar în cel mai apropiat viitor va putea să fie.

Am văzut cumcă în parlament numai Sașii din Ardeal și Slovacii au deputați naționaliști așa zicând absolute nu sunt reprezentați. Nu e însă probabil, că împrejurările vor rămânea așa. Sașii la alegerile din urmă au câștigat două mandate, ear în Banat acum pentru întâia oară au candidat deputați naționaliști, cari au întrunit voturi imposante, deși nu de-ajuns. Și Românii încep a se mișca. Românii până acum au urmat o politică de pasivitate, ca — precum declarase unul dintre fruntașii lor, — astfel ne luând parte din viața constituțională, să nu recunoască ilegalitățile. Cu prilejul alegerilor din urmă o parte a pornit deja o mișcare de activitate. Aceștia cred că pe încetul vor putea pune mâna pe 20—30 de mandate. Aceasta firește e încă numai plan frumos, dar dacă maghiarii vor continua cu politica lor de apăsare, și cei mai pacifici cetățeni se vor vedea siliți să se opună, și rezultatul acestei rezistențe probabil va fi: că 40—50 deputați de-a naționalităților vor intra în parlament, — și cumcă aceștia aici vor observa o altă ținută, mai bărbățiască, și rodnică e firesc. Ear dacă naționalitățile vor fi unite — și asta se poate prevedea din apropierea ce s'a săvârșit între Români și Sași, odinioară dușmanii neîmpăcați — 50 sau 40 de deputați vor forma o așa putere, încât vor fi în stare să împiedece mașineria constituțională, sau cel puțin să-i facă cele mai mari greutăți. Și cumcă staturile de casă câte avantaje le ofere unor opoziționali nemiloși, au arătat-o vremile din urmă.”

Presa maghiară despre instalare.

„Aradi Közlöny” în numărul 115 publică următorul articol de fond, sub titlul „A keserves áldomás”.

Naționaliștii nostri români momiiți de conivența mai mare ce-o observă guvernul de azi în politica sa față de naționalități, au ajuns pe încetul la convingerea, că acum cu siguranța vor putea pune mâna pe conducerea trebilor din comitat și — au rupt legăturile cu acea parte a autorității și reprezentanței comitatense, care stă pe baza ideii de stat maghiar. Au văzut că dela o congregație până la cealaltă mereu sporește sēmănătura lor, crește însemnătatea acțiunii și autoritatea vorbelor lor și de aceea de loc n'au pregetat în adunările comitatense să agite spiritele prin aducerea pe tapet a tendințelor lor naționaliste atât de provocatoare. Trebuie că succesul aparent de până acum li-s'a urcat binisor în cap, căci dela postavul verde au trecut la pânză, și la banchetul de erî dat de nou instalatul episcop român, au tăiat și fața albă de masă între ei și oaspeții lor maghiari. Sau mai pe românește zis: lupta începută pe terenul politic și continuată cu foc crescând, prin toate avîntate și ciocniri de păhare au trecut-o pe terenul social.

N'am obișnuit să considerăm de evenimente scenele, cari se petrec la mesele albe și isvorec din dispozițiile mai încălzite, dar decursul banchetului de erî merită, ba cere atențiune, căci e colorat unel mișcări însemnate și d'un colorit provocător. Cronicarul nu poate trece peste ele în tăcere, când vedit e, că sunt simptomele unor relațiuni, ce esercită o continuă reacție asupra vieții noastre politice și sociale.

N'am pretins dela banchetul unui episcop românesc manifestări maghiare șoviniste, ba am fi închis poate ochii și la anomalia, că un dignitar al regatului ungar, membrul casei de sus, în mijlocul căpeteniilor autorităților și oficiilor chie-mate la masă, în limba românească toastează pentru regele ungar și în aceeași vreme paralel, ba demonstrativ și în locul întii îl numește și împărat; dar totuși e prea mult, dacă stăpânul casei care vorbește perfect ungurește și pentru fruntașii oaspeților, capul autorităților, pentru comitele suprem tot românește toastează, va să zică

LA ROMA...

VIII.

Catedrala St. Paul.

Sâmbătă, 18 Aprilie ieșim din Roma pe Poarta S-t. Paul, în partea de Sud a orașului. Lăsăm în stânga Forul Roman și Muntele Palatino, în dreapta Templul Vestei, Piramida Caio Cestio și Muntele Testaccio, în fața căruia curge maiestros Tibrul.

Templul Vestei e întreg din marmură albă, rotund, având pe dinafară 19 coloane în stil corintian; a fost, pe vremuri, închinat cultului Vestei.

Piramida Caio Cestio e lângă Poarta St. Paul și alipită de zidul care împrejmuește Roma. În camera din interior odinioară erau frescuri; acum sunt șterse de vremuri. Piramida nu e înaltă, să tot aibă 25—30 metri.

Trecând pe câmp bine cultivat, lăsând în stânga și dreapta noastră grădini cu ville drăguțe, și p'alcucirea apropiind de tot malul Tibrului, eată-ne în zece minute (cu tramvaiul) în fața Basilicii S-t. Paul. Intrăm pe ușa dela mează-noapte și ne vedem în una dintre cele mai maiestroase clădiri ale lumii. Are forma crucei latine și naia cea mare e prejmuată de 80 stâlpi (câte două șire de 20 coloane

în stânga și dreapta); coloane mai frumoase nu există în Roma întreagă; sunt din granit strălucitor și înalte de 14 metri. Pe zidul ce împrejmuește această naie, în stânga și dreapta, sunt portretele tuturor papilor lucrate în mosaic. În partea dinspre răsărit este vechiul altar papal, având patru coloane de porfir și aurituri bogate, ear baldachinul sub care e așezat altarul e pe patru coloane minunate de alabastru, dăruite papei Grigoriu XVI (1831—1846) de Mehemed Ali (din Egipt). Sub acest altar se păstrează o parte din osemintele sfinților Petru și Paul.

Catedrala are de altfel patru capele, fiecare cu statui și picturi de cei mai celebri măiestri moderni ai Italiei, fiind basilica făcută dela 1825 încoaci, de oare-ce la 1823 arsese. E meritul Papei Leon XII că s'a reedificat. Una dintre frescele frumoase presintă pe S-tul Paul cercetând pe Anania și Botezarea S-tului Paul. Sunt apoi alte opere prețioase de Nicola Consoni, Carlo Gavardini și alții. Unul dintre altare este încrustat artistic cu malachit donat de Nicolae I (care a trimis și granitul superb de pe mormântul lui Napoleon I din biserică Invalidilor). Statuia S-tului Paul (din capela S-tului Benedict) este opera lui Tenerani.

Nu mai puțin este admirată fațada. E triunghiulară și toată lucrată numai în mosaic, represintând pe Isus între Stul Petru și Paul și alte scene biblice. Portalul dinaintea fațadei este alcătuit din 14 colonne de marmură albă.

Suntem pe malul Tibrului. Pentru o liră de persoană, un birjar ne duce până la muntele Gianicolo, la

Statuia Garibaldi.

Nu o să uit viața mea întreagă ora aceasta. După ce am traversat mulțime de străzi și piețe spațioase, cu fântâni abondente în apă ce țșnește formând curcubeie, ajung la poalele muntelui. Urcăm în serpentine, dealul e un parc de toată frumseța. În vârf este o fântână monumentală, construită din ordinul unui papă (am uitat să-l însemn numele, gravat de altfel pe fațada de marmură a fântanei), fântâna-i înfrumșetată cu statui, tritonii etc.

Trecem apoi ca printr'o galerie: în stânga și dreapta, pe socluri de peatră, busturi de ale eroilor lui Garibaldi și ale bărbăților de stat cari au colaborat cu „eroul eroilor” la întemeierea Italiei unite. S'ajungem în fața statuei lui Garibaldi. Imi descoper capu și un fior mă cuprinde, o emoție cum

n'am simțit în viața mea de cât atunci, când la Versailles am văzut statuia „Ultimele zile ale lui Napoleon...” Privesc statuia. Garibaldi e călare. Are ochii ațintiți asupra Romei, par'că veghiază asupra ei și e o nespusă mândrie și bărbăție în atitudinea lui.

Pe soclu, jos la trepte, e o coroană de bronz, semn al omagiului Romei și mulțime de coroane, unele veștede, altele flori proaspete.

Unul din grupurile de bronz ce împresoară statuia represintă o năvală de soldați: în mijloc stegarul, căzut, dar un alt soldat apucă steagul și cu ochii țintă spre direcția arătată de sabia oficerului, dau nainte ca uraganul; în dos alt grup: un soldat sună victorie, steagul fâlfaie, în giur soldații raniți, unii căzuți, dar peste tot un aer de veselie și sərbătoare; în stânga și dreapta statui cari represintă istoria și gloria.

Platoul pe care e așezată statuia, e minunat și vederea d'aici asupra Romei și a împrejurimii e una dintre frumoasele panorame ale lumii... Tibrul șerpuește maiestros pe dinaintea noastră (cum primim spre răsărit); drept în față, peste mulțimea de case și turnuri de biserică, vedem Quirinalul, d'asupra căruia fâlfaie mândru treicolorul Italiei... Și mai încolo de Quirinal este Porta

Cel mai ieftin izvor de cumpărare în articlii de fer.

Telefon 386.

Telefon 386.

Frații Berta

prăvălie de ferării și instrumente
ARAD, Andrassy-tér 3.

Recomandă stropitoare de peronospora, sistem nou, **Non plus ultra**, garanție de 10 ani, cu 34 coroane. Toți cumpărătorii sunt rugați în interesul propriu, ca înainte de a cumpăra stropitoare de alt sistem să vină să vadă sistemul nostru și să se convingă, că sistemul „Non plus ultra“ e neîntrecut.

946 4-12

Mare deposit în articlii de fer, instrumente, ferării de pat, articli de culină, cuptoare, articli de economie, puști, revolve, patrone, cumpene decimale, telegraf de odale (cu instalare) etc. etc.

Prețuri moderate.

Marfă de prima calitate.

Coase veritabile „Bur“ pe lângă garanție.

SERVICIUL PRODUCȚIEI

Piane, pianine și note musicale

se găsesc în depositul meu înființat în anul 1850 cu prețurile cele mai moderate, la dorință în rate, eventual pentru

închiriat cu luna.

Pianele mele sunt din fabricile: Bösendorfer, Ehrbar, Heoffmann, Kern, Krämer, Koch și Korselt, Luner Lyra, Petrof, Proksch, Schnabel, Stelzhammer, Stingl, Schweighoffer, Thek și Wessely.

— Primesc reparări și acordări de pian. —

În biblioteca mea de împrumutare taxa lunară pentru cettit este 160 cor. pe lună. De volum 10 fleri.

IOSIF CRISPIN
Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 28.
962 4-20 Nr. telefonului 35.

Atelier pentru repararea ciasornicelor

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 10 (în colțul stradei Lázár Vilmos.)

Primesc se repar ciasornice garantând pe 3 ani. În Arad n'a existat încă atelier în care să se lucreze mai ieftin.

Am un deposit de tot felul de
ciasornice de buzunar și de părete,
precum și orologi cari deșteaptă. Toate exacte și de bună calitate.

Cu deosebită stimă:

Örményi Gyula,
ciasornicar.

943 4-50

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijloacesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4-3, 4-5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30, 50 de ani,

adeacă în camătă e socotită atât camătă cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndeplinirea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealabile nu sunt, taxele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HERZOG SÁNDOR

Arad, strada Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.

Prăvălie de mode

ROSENBLÜH H. ȘI SOȚUL
în ARAD

Colțul pieței Szabadság și stradei Forray.

Recomandă marele său magazin de mode pentru dame: *mătăsuri, pânzături și chifonuri.*

Trusouri gata, barcheturi, plapome și matrațuri, confecțiunea noastră proprie.

Cele mai bune fabricate solide și prețurile cele mai ieftine.

Materie fină pentru reverenzi, care își conservă culoarea, în Arad numai la noi se află în asortiment bogat.

Executăm confecțiunea de:

reverenzi, paltoane, pardesiuri,
și le pregătim prin binecunoscutul croitor *Dragan Adamovici.*
Avem în mare asortiment materie și mătăsuri pentru

ornate și prapori bisericesti

Putem prezenta nenumărate scrisori de recunoștință despre reverenzile ce noi le pregătim, precum și despre serviciul nostru bun și ineseptionabil.

968 3-25

Cu distincă stimă:
Rosenblüh H. și soțul.

Pentru toate afacerile ce se ivesc cu ocaziunea mutărilor am onoare a atrage atențiunea onor. public asupra lucrărilor de ori-ce ram de

Tapiserie și decorațiune

ce le efectuează în atelierul meu în Arad, în strada Vörösmarty Nr. 3, vis-a-vis de teatru.

Unde pentru prețurile cele mai moderate efectuează precis
Lucrări noue și reparări,
precum și îmbrăcarea meselor de biliard.

Cu deosebită stimă:

UHERECZKY GÉZA,

952 4-50

taposier și decorator.